

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin häirintää, tappamista, haltuunottoa ja pesien vahingoittamista

Hakija

Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojen kalatalousalue / Timo Salmia

Asia

Lupahakemus merimetsojen ampumiseen ja hyödyntämiseen ravintona sekä uusien pesimäkolonioiden syntymisen estämiseen merimetsopesiä hävittämällä Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojen kalatalousalueella.

Hakemus

Päätöksessä esitetään hakemuksen keskeisimmät osat päätöksenteon kannalta.

Hakija hakee lupaa ampua 5400 merimetsoa (*Phalacrocorax carbo sinensis*) kolmen vuoden aikana Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojen kalatalousalueella 1.8.2024-30.11.2027 välisenä aikana kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, kalataloudelle koituvan vakavan vahingon estämiseksi ja kasviston ja eläimistön suojelemiseksi. Lisäksi hakija hakee lupaa estää uusien merimetsoyhdyskuntien syntymistä kalatalousalueella.

Hakemusalue

Osa Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojen kalatalousalueesta kuuluu Natura 2000 -alueisiin (FI0100105, FI0100005 ja FI0100017). Kalatalousalueella on myös yksi EMMA luokiteltu alue (EMMA_UUD_191) sekä FINIBA-alue, minkä takia merimetsoja ei voida jälkimmäisellä alueella häiritä pesintäaikana ja lupaa merimetsojen tappamiseksi on siksi haettu vuosittain ajalle 1.8.–30.11. Merimetsa ei kuulu Natura 2000 -alueiden suojeluperusteena oleviin lajeihin.

Poikkeusluvan perusteet ja niiden perustelut

- Kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi
- Kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi
- Kasviston ja eläimistön suojelemiseksi

Kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen

Hakijan mukaan alueella liikkuvat suuret merimetsoparvet vaikuttavat negatiivisesti veden laatuun ja merimetsojen käyttämät kalastus- ja lepopaikat sijaitsevat useiden uimarantojen ja uimapaikkojen läheisyydessä, erityisesti Inkoon keskustassa, jossa on uimaranta yhdyskunnan välittömässä läheisyydessä. Lintujen uloste lisää vedessä olevien enterokokki ja *Escherichia coli* -bakteerien määrää ja pahimmassa tapauksessa uimapaikat joutuvat käyttökieltoon suolistoperäisten bakteerien määrän ollessa liian suuri. Hakija esittää myös, että suuret merimetsomäärät lisäävät lintuinfluenssan leviämiskärsiä alueella, sillä sitä esiintyy merimetsojen talvehtimisalueilla Tanskassa ja Etelä-Ruotsissa.

Kalavesille koituvan vakavan vahingon estäminen

Hakija on hakemuksessaan esittänyt karttoja mm. merimetsoyhdyskuntien ja kalataloudellisesti tärkeiden poikastuotanto- ja kutualueiden sekä vaelluskalojen

kulkureittien sijoittumisesta Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueelle. Lisäksi hakija on esittänyt tietoja kaupallisen kalastuksen saalistilastojen kehityksestä ajan myötä.

Hakijan mukaan edellä esitettyihin tietoihin perustuen voi päätellä, että ahven-, kuha- ja siikakannat ovat taantuneet merimetsoyhdyskuntien poikastuotantoalueille kohdistuvan saalistuspaineen seurauksena. Hakija lisää, että aineistoista on myös pääteltävissä, että merimetsot aiheuttavat vakavan uhan taimenkannoille.

Pesinnän jälkeen rannikkoalueelle jää suuri määrä merimetsoja, mikä hakijan mukaan haittaa merkittävästi kalastusmatkailua loppukesällä ja syksyllä. Kalastusmatkailu on riippuvainen saalisvarmuudesta ja merimetsoparvet vaikuttavat jo yleisesti taantuneisiin kalakantoihin esim. vähentämällä entisestään ahvenien määrää ja petokalojen käyttäytymistä alueella. Erityisesti Pikkalanlahti sekä Kirkkonummen eteläpuolinen saaristo ovat merkittäviä kalastusmatkailun käyttämiä alueita ja hakijan mielestä on huolestuttavaa havaita niillä alueilla satojen lintujen parvia ruokailemassa. Hakijan mukaan virkistyskalastus vaikeutuu yhtä lailla, sillä kalastuksen kohteena olevat kalat käyttäytyvät poikkeavasti merimetsojen saalistuspaineen alla.

Kasviston ja eläimistön suojeleminen

Suomen eliölajien uhanalaisuusluokituksen mukaan meritaimen sekä merelliset vaellussiikakannat luokitellaan erittäin uhanalaiseksi.

Inkoon ja Kirkkonummen-Siuntiojoen kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmissa on todettu, että Ingarskilanjoen olevan erittäin merkittävä ja Pikkalanjoen (Siuntiojoki) sekä Mankijoen olevan merkittäviä meritaimenen lisääntymisalueita.

Hakija painottaa, että on erityisen tärkeää varmistaa, että em. arvokkaiksi vaelluskalavesiksi luetelluissa jokivesissä syntyneet taimenen poikaset pääsevät turvallisesti kasvamaan mereen. Merimetsan jokisuihin kohdistama saalistuspaine on saatava pienemmäksi. Tässä tapauksessa, kun merimetsa on EU-komission päätöksellä 1997 saavuttanut suotuisan suojelun tason on merimetsokantaa leikattava merkittävästi, jotta saadaan turvattua uhanalaiseksi luokitellun meritaimenen kannan kasvu.

Hakija viittaa Ruotsissa toteutettuun PIT-merkintätutkimukseen (25769 merkittyä lohikalaa), jossa todettiin, että istutetuista taimenista 31 % päätyi merimetsojen ravinnoksi vaihteluvälin ollessa 14–53 % ja taimenen luonnonpoikasista 19 % vaihteluvälin ollessa 8–37 %.

Perustelut merimetsojen määrän pienentämiseksi Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueella

Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueilla ja sen välittömässä läheisyydessä pesivien merimetsojen osalta pesintätulosten heikentäminen (öljyäminen pesintäkauden aikana) ei ole käytännössä mahdollista riittävässä laajuudessa koska osa pesistä sijaitsee puissa.

Pesintäaikana merimetsot oleskelevat pääsääntöisesti yhdyskunnissa, jotka sijaitsevat Natura 2000 -alueiden ulkopuolella. Tammisaaren ja Hangon saariston ja Pohjanpitäjänlahden merensuojelualueen (FI0100005) perustamispäätöksessä ei ole mainittu merimetsaa erikseen suojeluperusteisena lajina. Myöskään Inkoon saariston (FI0100017) Natura 2000 -alueen perustamispäätöksessä ei ole mainittu merimetsaa. Sama koskee Kirkkonummen saariston Natura 2000 -aluetta (FI0100105).

Hakijan mukaan uusien yhdyskuntien syntymisen estäminen on perusteltua ja mahdollista jos ne havaitaan riittävän aikaisessa vaiheessa. Hakijan mukaan merimetsojen ampuminen on mahdollista pesimäajan jälkeen elokuun alusta lukien. Tällöin ei enää häiritä siellä pesiviä muita lintuja koska pesintä on merialueella käytännössä ohi jo heinäkuun alussa.

Merimetso on EU-komission päätöksellä 1997 saavuttanut suotuisan suojelun tason ja hakijan mukaan tällä poikkeuslupahakemuksella haettu ampumismäärä ei uhkaa lajin suotuisan suojelun tasoa. Haettu määrä, eli 750 lintua vuodessa kolmen vuoden aikana on hakijan mukaan tämänhetkiseen kannan kokoon suhteutettuna alle 30 % vuosittain alueelle syntyvistä merimetsoista.

Muuta huomioitavaa lupapäätöksessä

- Hakija toivoo, että lintujen poistamisen yhteydessä olisi mahdollista käyttää kaaveita lintujen houkuttelussa
- Hakija hakee lupaa poikkeuslupan kohteena olevien lintujen hyödyntämiseen ravintona. Hakija toteaa, että on ekologisesti perusteltua hyödyntää tapetut linnut. Samalla yksinkertaistetaan toimintaa, kun tapettuja lintuja ei tarvitse toimittaa ongelmajätelaitokselle.
- Koska kyseessä on merialueella tapahtuva hättaperusteinen poistaminen, hakee hakija lupaa käyttää moottorilla varustettua venettä siten että veneellä liikutaan moottorin voimalla samalla kun lintuja ammutaan

Lisäselvitys

Suomen ympäristökeskuksen seurantatietoja merimetsojen pesämääristä Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueella vuosina 2020–2025 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Merimetsopesien lukumäärä Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueella vuosina 2020–2025.

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pesämäärä	1302	1685	845	2047	1970	2118

Lausunnot

Varsinais-Suomen ELY-keskus (ELY-keskus) on 28.6.2024 pyytänyt lausunnon Luonnonvarakeskukselta (Luke). ELY-keskus on vastaanottanut Luken lausunnon 14.8.2024. ELY-keskus on 28.8.2024 pyytänyt täydennystä Luken 14.8.2024 antamaan lausuntoon. Luken täydentävä lausunto saapui ELY-keskukseen 18.10.2024. ELY-keskus on 31.1.2025 pyytänyt Lukelta tarkentamaan aikaisemmin annettuja lausuntojaan. Luke on 20.3.2025 antanut lausunnon missä on tarkentanut kahta aikaisempaa lausuntoaan.

Tiivistelmä Luken lausunnosta 2614/00 04 05/2024

Itämerellä tehty tutkimus puoltaa näkemystä siitä, että merimetsot todennäköisesti voivat vaikuttaa paikallisen kalakannan kokoon ja pienentää kalastajien saalismääriä, erityisesti ahvenen kohdalla, ja erityisesti alueilla, joissa ihmisestä johtuva kalastuspaine on korkea. Merimetsojen aiheuttamat vaikutukset ovat kuitenkin alueellisesti varsin rajattuja, eikä laajassa mittakaavassa merkitsevää vahinkoa todennäköisesti synny. Merimetsan saalistuksen merkitsevyys koko kalakantaa säätelevänä tekijänä laimenee, kun huomioidaan muiden taustamuuttujien vaikutuksia. Siten, vain säätelemällä merimetsopopulaation kokoa, tuskin parannetaan merkitsevästi kalakantojen tilaa. Rajatuilla alueilla missä merimetsojen määrä on poikkeuksellinen suuri ja joissa harjoitetaan ammattikalastusta, merimetsojen vähentäminen saattaa kuitenkin kohentaa kalastettavan kalan määrää, erityisesti ahvenen kohdalla. Alueella läpimuuttavien merimetsojen kertyminen tietyille alueille muuttoaikana voi haitata tai estää pyyntiä, vaikutus on kuitenkin lyhytkestoista. Merimetsojen vaikutus suojeltuihin vaelluskaloihin Suomenlahdella on vaikeata arvioida tutkimustiedon puuttuessa. Olemassa oleva tieto ei kuitenkaan tällä hetkellä tällaista uhkaa tunnista.

Luke arvioi, että mikäli ELY keskus puoltaa poikkeuslupan myöntämistä, osittain tai kokonaan, katsoo Luke, että ampuminen tulisi kohdentaa ja rajata koskemaan kalastusalueiden suurimpia yhdyskuntia, joiden läheisyydessä kalastovaikutus on suurin. Luke myös esittää, että ampumisen vaikutuksesta kalakantoihin tarvittaisiin puolueeton seuranta, joka täyttää tieteellisen tutkimuksen kriteerit. Vain näin menetellen saadaan tietoa, joka jatkossa on hyödynnettävissä vastaavissa hakemuksissa. Mikäli ammutuista linnuista tehtäisiin ravintoanalyysijä (yhteistyö tutkimuslaitoksen kanssa), saataisiin tietoa merimetsojen ravinnonkäytöstä kyseisiltä alueilta, minkä perusteella voidaan jälkiarvioida mahdollisten poikkeuslupien perusteiden pitävyyttä ja toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Tiivistelmä Luken täydentävästä lausunnosta 3084/00 04 05/2024

Luke on täydentävässä lausunnossaan pyrkinyt ottamaan kantaa siihen, miten poikkeuslupahakemukset täyttävät Euroopan komission antamat reunaehdot poikkeuslupan myöntämiseksi, huomioiden olemassa olevat kaupallisen kalastuksen tilastotiedot kalakantojen tilasta. Luken käsityksen mukaan merimetsoilta voi olla vaikutusta ahven- ja kuhakantoihin, mutta vaikutuksen suuruus riippuu lintujen esiintymistiheydestä, niiden esiintymisalueista sekä kalakantojen tilasta. Kalakantavaikutusten osoittaminen suoralla näytöllä on vaikeaa. Merimetsojen vaikutukset rannikon ahven- ja kuhakantoihin voivat peittyä muista tekijöistä johtuvan vaihtelun alle. Luke toteaa siksi, että arvion antaminen merimetsojen vaikutuksesta ja vaikutuksen suuruusluokasta on erittäin vaikeaa, koska paikallistason tiedot kalakannan tilasta puuttuvat. Luke on tässä lausunnossaan viitannut kaupallisen kalastuksen seuranta-aineistoihin Suomenlahdelta. Näiden aineistojen mukaan kalakantojen (ahven, kuha, hauki) kehitys ei osoita merkkejä siitä, että kannat olisivat taantuneet, eivätkä muutokset kalakannoissa korreloi merimetsopopulaation koon mukaan. Luke kuitenkin muistuttaa, että vaikka laajassa kuvassa vaikutuksia ei ole, paikallistasolla niitä saattaa esiintyä. Luken tulokannan mukaan merimetsojen vaikutus virkistyskalastukseen – johon hakemuksissa viitataan – ei voi olla peruste merimetsojen vähentämiseen. Luke ei myöskään näe, että merimetsojen vaikutus kalastusmatkailuun olisi niin vakava, että se aiheuttaa elinkeinolle vakavaa vahinkoa. Taustatiedon puuttuessa Luke ei kykene ottamaan kantaa siihen, tulisiko merimetsopopulaatiota kohdealueilla pienentää ampumalla, ja olisiko sillä oleellisia vaikutuksia pyydettyä kalan määrään.

Tiivistelmä Luken tarkentavasta lausunnosta 329/00 04 05/2025

Luke on tähän lausuntoon koonnut käytettävissä olevaa taustatietoa. Käytettävissä olevien tutkimusaineistojen perusteella Luke ei voi ottaa perustellusti kantaa siihen millä etäisyydellä koloniasta vakavaa vahinkoa esiintyy, vaikuttaako merimetsa alueiden ahven- tai kuhapopulaatioihin merkittävästi, eikä myöskään siihen runsastuvatko kalakannat, jos merimetsojen määrää vähennetään. Merimetsojen määrän kehittymistä lähivuosina ei voida ennustaa ja siten niiden vaikutusta tulevaisuudessa ei voida arvioida. Jos merimetsojen määrää vähennetään kalataloudelle aiheutuvien haittojen perusteella, on todennäköisesti järkevää kohdistaa toimenpiteet niihin kolonoihin, jotka ovat suhteellisesti isoja ja lähimpänä rannikon tärkeitä kutualueita ja/tai estää uusien kolonioiden syntyä näillä alueilla. Brändholmenin kolonia Pikkalanlahden tuntumassa on myös hieman isompi suhteessa keskivertokolonian kokoon Suomessa ja Brändholmenin kolonia sijaitsee hyvin lähellä potentiaalisesti tärkeitä kalan kutualueita.

Kuuleminen

Hakijalle on annettu tilaisuus antaa vastineen Luken lausuntoihin hallintolain 34 §:n mukaisesti. Hakija on 8.11.2024 ja 11.4.2025 antanut vastineensa Luken lausuntoihin. Vastineista esitetään päätöksen kannalta keskeiset huomiot.

Tiivistelmä hakijan vastineista lausuntoihin 2614/00 04 05/2024 ja 3084/00 04 05/2024

Luke tuo lausunnossaan esiin, että merimetsojen vähentäminen kalojen poikastuotanto- ja kutualueilla voisi olla perusteltua, mikäli on syytä olettaa, että merimetsot merkittävässä määrin heikentävät kalojen poikastuotantoa. Tätä on hyvin vaikea luotettavasti perustella, ja lähtökohtana tulisi olla myös se, että kalataloudellisesti arvokkaaksi arvioidun alueen lähellä olisi suuri merimetsokolonia. Hakijan mukaan poikkeuslupahakemuksessa on varsin selkeästi kuvattu kalatalousalueella (2023) havaittujen merimetsoyhdyskuntien paikat sekä merimetsojen kokonaismäärä. Poikkeuslupahakemuksessa on myös kuvattu kartoilla varsin seikkaperäisesti missä merimetsot kullakin alueella ruokailevat ja lepäävät pesintäajan ulkopuolella. Kalatalousalueet ovat keränneet alueiltaan siellä säännöllisesti liikkuneilta kalastajilta, kalastusvalvoilta ja kalastusoppailta tiedot havaintokarttoja varten. Luke viittaa siihen, että pelkästään suuri merimetsoyhdyskunta heikentää kalakantojen poikastuotantoa. Kalatalousalueen mielestä myös suuret merimetsoparvet pesinnän jälkeen vaikuttavat yhtä lailla poikastuotantoon, sillä pysähtyessään kriittiseen paikkaan ruokailemaan ne saattavat lyhyessäkin ajassa aiheuttaa vakavaa vahinkoa kalakannoille.

Poikkeuslupahakemukseen on laadittu karttamateriaalia VELMU:n karttapalvelun sisältämien tietojen perusteella ja näin on kyetty havainnollistamaan kalataloudellisesti tärkeät alueet kullakin kalatalousalueella. Näihin karttoihin on lisätty tieto merimetsojen yhdyskunnista, ruokailualueista ja lepopaikoista pesinnän jälkeen. Useiden tutkimusten perusteella merimetsojen suuri määrä pienellä alueella aiheuttaa suurella todennäköisyydellä vakavan vahingon alueen kalakannalle.

Luke pohtii lausunnossaan missä tilanteessa merimetsot aiheuttavat vahinkoa. EU-komissio on antanut ohjeessaan varsin selkeät perustelut sille, missä tilanteessa ja koska on kyseessä kalavesille koitunut vakava vahinko, joka oikeuttaa merimetsojen poistamiseen. Nämä kaikki kolme kohtaa täyttyvät kalatalousalueella:

- Kartoilla on kuvattuna merimetsojen liikkeet pesintäkauden jälkeen ja pesälaskentojen perusteella pystytään määrittelemään lintujen määrä pesinnän jälkeen. Liikkuminen on todennettu Loviisan saariston kalatalousalueella Syken selvityksessä. Samoin on vahvistettu merimetsojen viipyminen Suomenlahdella aina marraskuuhun saakka.
- Kartoista käy ilmi, että yhdyskunnat ovat yleensä lähellä kalataloudellisesti tärkeitä poikastuotantoalueita. Lisäksi ruokailualueet pesinnän jälkeen sijaitsevat kaupallisen kalastuksen tyypillisesti käyttämillä pyydysalueilla sekä kalastusmatkailun käyttämillä alueilla. Pesinnän jälkeen linnut liikkuvat satojen, jopa tuhansien lintujen parvissa, jolloin ne aiheuttavat kalakannalle paikallisesti vakavaa vahinkoa.
- Kalatalousalue on perustanut kutua turvaavia kalastuskieltoalueita ja kalastuslain kautta on kalastusta rajoitettu vaelluskalavesistöjen suistoalueilla. Kalastuksen säätelyllä estetään muiden vakavien vahinkojen aiheuttaminen kalakannoille.

Perusedellytykset merimetsojen poistamiselle siis lähtökohtaisesti täyttyvät. Lisäksi komissio on todennut, että kalavesille aiheutunut vakava vahinko on suhteellinen käsite ja siihen liittyvät taloudelliset tappiot joko suoraan kalastuselinkeinolle tai erimerkiksi vapaa-ajankalastukseen liittyville elinkeinoille täyttävät vakavan vahingon määritelmän. Vahingon tulee olla luonteeltaan taloudellinen ja vakava komission ohjeistuksen perusteella. Lisäksi tähän liittyy vakavien vahinkojen ennaltaehkäisy, mikäli on oletettavissa, että merimetsot aiheuttavat vakavia vahinkoja kalavesille tai uhkaavat harvinaisia kalalajeja. Lintudirektiivin 9 artiklan nojalla myönnettyjen poikkeuslupien tarkoituksena on estää vakavia vahinkoja. Toimenpiteet eivät ole tarkoitettu käytettäväksi vain vakavien vahinkojen jo tapahduttua. Lintudirektiivin 9 artiklan perusteella myönnettyjen poikkeuslupien on tarkoitus myös estää ennakolta vakavien vahinkojen syntyminen, mikäli aikaisempien kokemusten perusteella vahinkojen syntyminen on oletettavaa. Lisäksi on oltava perusteet päätellä, että vahinko on vakava,

ellei vahinkoa estäviin toimenpiteisiin ryhdytä. Näiden reunaehtoien mukaisia alueita löytyy kalatalousalueilta lukemattomia. Erityisen tärkeitä ovat saaristosien kutualueet, vaelluskalavesistöt ja kalataloudellisesti merkittävien kalojen poikastuotantoalueet.

Tiivistelmä hakijan vastineesta Luken lausuntoon 329/00 04 05/2025

Luke toteaa lausunnossaan, että keskimäärin noin puolet saalistusmatkoista kohdistuu alueille, jotka ovat noin 7 km päässä edellisen yön levähdyspaikasta, ja kun etäisyys kasvaa, saalistusmatkojen määrä vähenee hyvin nopeasti suhteessa etäisyyteen. Ottaen huomioon, että merimetsojen saalistusmatkat suuntautuvat eri suuntiin, saalistuspaine on keskimäärin voimakas lähellä koloniaa ja vähenee nopeasti etäisyyden kasvaessa. Hakijan mukaan merimetsot saapuvat eteläiselle rannikolle jo varhain keväällä, mutta eivät viivy yhdyskuntien alueilla ennen toukokuun loppua, vaan saalistavat siellä, missä kalaa on saatavilla – usein rantojen läheisyydessä. Saalistus ei keskity yhdyskunnan ympäristöön, vaan kohdistuu alueille, joilla on runsaasti saaliskalaa, joskus jopa 30–40 km päähän. GPS-seurannan mukaan saalistuspaine ei jakaudu tasaisesti yhdyskunnan ympärille. Luken esittämä 7 km säde ei perustu tutkittuun tietoon. Merimetsojen aiheuttamat haitat kohdistuvat erityisesti kalojen poikastuotantoalueille ja uhanalaisiin lajeihin, kuten meritaimen ja merikutuihin siikaan. Siksi merimetsokannan hallintatoimet tulisi kohdistaa laajemmin koko alueen populaatioon, ei vain yksittäisiin yhdyskuntiin.

Luke toteaa lausunnossaan, että öljyäminen on luultavasti tehokkaimpia tapoja pienentää populaatiota (tai estää sen kasvamista), koska toimenpide kohdistuu juuri siihen populaation osaan (paikalla olevat pesivät linnut), jonka kokoa halutaan vähentää. Hakijan mukaan tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, että kokemukset öljyämisen tehokkuudesta perustuvat paljolti länsirannikon tilanteeseen. Siellä linnut lähtevät muuttomatkalla varsin nopeasti pesinnän jälkeen, toisin kuin etelärannikolla. Etelärannikolla merimetsot viipyvät käytännössä meren jäätymiseen saakka. Öljyäminen on lisäksi suhteellisen tehotonta yhdyskunnissa, joissa merkittävä osa pesistä on puustossa. Syksyllä 2024 Porvoo–Loviisa suunnalla merimetsoista tehtiin havaintoja vielä joulukuun alussa. Pitkästä pesinnän jälkeisestä viipymästä johtuen merimetsojen ampuminen on huomattavasti tehokkaampaa kuin länsirannikolla.

Luken väitteeseen siitä, että merimetsojen pesämäärät eivät korreloi negatiivisesti kaupallisten kalastajien ilmoittamien saalismäärien kanssa, hakija toteaa, että lähtökohtaisesti kaupallisten kalastajien absoluuttinen saalismäärä on pienentynyt. Samaan aikaan kaupallisten kalastajien määrä on pienentynyt. Kala liikkuu kuitenkin varsin pienellä alueella verrattuna vesipinta-alaan. Olettaen että kalakannat (kalatiheys) kuhan osalta olisivat säilyneet ennallaan, olisi jäljelle jääneiden kaupallisten kalastajien saalismäärien tullut kasvaa. Näin ei kuitenkaan ole käynyt. Sama laskeva kehitys kuhakannoissa on ollut havaittavissa vapaa-ajankalastuksen puolella, jossa kalastajilla on myös tehokasta elektroniikkaa käytössään. Sen avulla on voitu todeta taantuma kuhakannoissa.

Luken lausunnossa esitettyihin merimetsojen aiheuttamien vahinkojen arvosta hakija toteaa, että vahinkojen merkitystä arvioitaessa pelkkä kilomääriin perustuva vahinkojen arviointi ei ole riittävä. Ensinnäkin vahinkojen todellinen vaikutus kaupalliselle kalastukselle on huomattavasti suurempi, jos tehdään todellinen panos-tuotos analyysi vahinkojen merkityksestä. Lisäksi on huomioitava, että EU-komission ohjekirjassa todetaan vakavan vahingon olevan suhteellinen käsite. Hakija lisää, että tässä yhteydessä on myös huomioitava kaikki kalastuksen kanssa myös välillisesti tekemisissä olevat tahot. Yhtä lailla myös vapaa-ajankalastukseen ja kalastusmatkailuun liittyvät toimialat on laskettava mukaan.

Lopuksi hakija toteaa, että Luke keskittyy vastineessa lähes yksinomaan merimetsoyhdyskunnan aiheuttamaan vahinkoon kalavesille. Poikkeuslupahakemuksissa on kuvattu pesintäajan ulkopuolella merimetsojen liikkumista, ruokailua ja lepopaikkoja. Nämä alueet ovat myös alttiita merimetsojen

aiheuttamille vakaville vahingoille. Komission ohjeistus velvoittaa myös estämään mahdollisten vahinkojen syntymisen riippumatta onko kyseessä pesintäalue vai lepoalueen ympärillä tapahtuva ruokailu, jos vahingon aiheutumisen todennäköisyys on suuri.

Määräykset, joita hakemus koskee

Merimetso on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty. Pesiä koskeva kiello on voimassa lisääntymiskauden ulkopuolella, kun kyse on toistuvasti käytetystä pesästä. Merimetso käyttää samoja pesiä toistuvasti. Lisäksi luonnonsuojelulain 70 § kieltää rauhoitettujen eläinlajien tahallisen häirinnän, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muutonaikaisilla levähdysalueilla tai muuten lajien elämänsyklin kannalta tärkeillä alueilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kielloista, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, kalavesille koituvan vakavan vahingon estämiseksi sekä kasviston ja eläimistön suojelemiseksi. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Päätös

Varsinais-Suomen ELY-keskus ei myönnä hakijalle lupaa merimetsojen ampumiseen, hyödyntämiseen ravintona tai uusien merimetsokolonioiden syntymisen estämiseen Inkoon ja Kirkkonummi-Siuntiojoen kalatalousalueella.

Perustelut

Hakemus ei täytä luonnonsuojelulain 83 §:n ehtoja poikkeuslupan myöntämiseksi. Poikkeuslupa voidaan myöntää esimerkiksi kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi, vakavan kalatalousvahingon estämiseksi ja eläimistön tai kasvillisuuden suojelemiseksi, mikäli tällä ei ole vaikutusta suotuisan suojelutason säilyttämiseen tai sen saavuttamiseen, eikä asiaan ole muuta tyydyttävää ratkaisua.

Hakija esittää, että merimetsot uhkaavat terveyttä heikentämällä vedenlaatua mm. yleisillä uimarannoilla ulosteperäisillä bakteereilla, jotka kulkeutuvat rannoille esim. merimetsokolonioista. Merimetsojen aiheuttamasta kansanterveydellisestä uhasta ei kuitenkaan ole näyttöä vedenlaadun ollessa hakijan toimittamien tietojen perusteella hyvä. Hakija ei ole pyytänyt täydentävää lausuntoa terveystieteelliseltä tai esittänyt muita todisteita, joiden perusteella voisi päätyä muuhun johtopäätökseen kuin mitä vedenlaadun mittaukset osoittavat. Hakija ei ole myöskään perustellut tai osoittanut, miksi merimetsot olisivat erityisen taipuvaisia levittämään lintuinfluenssaa muihin lintulajeihin verrattuna. Luvan myöntämiseksi kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi ei ole perusteita.

Varsinais-Suomen ELY-keskus pyysi viimeisessä lausuntopyynnössään Lukea arvioimaan, voivatko merimetsot aiheuttaa vakavaa kalatalousvahinkoa Pikkalanlahdella, jossa sijaitsee ahvenen ja kuhan suotuisia poikastuotantoalueita ja jonka ympäristössä pesii merkittävä määrä merimetsoja. Pikkalanlahti täyttäisi siten Luken aikaisemmissa lausunnoissa luettelemia ehtoja alueesta, jolla merimetso voisi aiheuttaa vakavaa kalatalousvahinkoa. Luke ei kuitenkaan vahvistanut vakavan kalatalousvahingon riskiä Pikkalanlahdella tai muillakaan kalatalousalueiden alueilla, paikallisten kalakantojen tilaa ja kehitystä kuvaavien tietojen puuttuessa. Luke on sen sijaan todennut, että parhaan saatavissa olevan tiedon mukaan ei ole osoitettavissa, että kalakannat olisivat taantuneet Suomenlahdella, vaikka merimetsokanta on kasvanut ajan myötä.

Hakija on lisäksi esittänyt, että alueella esiintyy suuria merimetsoparvia syksyisin pesimääjän jälkeen. EU-komission ohjeasiakirjan (*Great cormorant: Applying derogations under Article 9 of the Birds Directive 2009/147/EC*) mukaan se, että osoittaa tietyn määrän merimetsoja saalistavan tietyllä alueella, ei automaattisesti tarkoita sitä, että vakavaa kalatalousvahinkoa syntyisi, vaikka merimetsojen poistama kalamäärä olisi merkittävä. Luke on todennut, että alueella läpimuuttavien merimetsojen kertyminen tietyille alueille muuttoaikana voi haitata tai estää pyyntiä, mutta tämän vaikutus on kuitenkin lyhytkestoista eikä siten vakavaa.

Hakijan mukaan merimetsot ovat vähentäneet ahvenien määrää ja muuttaneet petokalojen käyttäytymistä hakemusalueella, mikä on ollut selkeästi havaittavissa kalastusoppaiden pyyntimäärien kehityksessä. Hakija ei ole kuitenkaan toimittanut Varsinais-Suomen ELY-keskukselle kalastusoppaiden pyyntitilastoja tai osoittanut muilla tavoin, miten ja missä mittakaavassa merimetsojen saalistuspaine on vaikuttanut kalastusmatkailun taloudelliseen kehitykseen. Vastaavasti hakija ei ole esittänyt näyttöä siitä, miten virkistyskalastuksen väitetty vaikeutuminen liittyy vakavan kalatalousvahingon aiheutumiseen alueella. Koska hakijan toimittamien tausta-aineistojen perusteella ei ole pääteltävissä, että merimetsot aiheuttavat tai voivat aiheuttaa vakavaa vahinkoa kalastusmatkailulle ja virkistyskalastukselle, tai miksi vahinkojen estämiseksi ei ole osoitettavissa muuta tyydyttävää ratkaisua, poikkeuslupaa ei ole myöskään mahdollista myöntää vakavan kalatalousvahingon estämiseksi.

Eläimistön ja kasviston suojeluperustetta voidaan luonnonsuojelulain 83 §:n mukaisesti soveltaa meritaimenen ja vaellussiian kantojen suojeluun. Luken arvion mukaan merimetsojen vaikutusta suojeltuihin vaelluskaloihin Suomenlahdella on vaikeaa arvioida tutkimustiedon puuttuessa, mutta olemassa olevan tiedon perusteella Luke ei ole tunnistanut, että merimetsot uhkaisivat näiden lajien esiintymistä tai kantoja hakemusalueella.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 121 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Hallintolaki (434/2003) 34 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Robin Ramstedt ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi

Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi

Uudenmaan ELY-keskus kirjaamo.uusimaa@ely-keskus.fi

Länsi-Uudenmaan poliisilaitos kirjaamo.lansi-uusimaa@poliisi.fi

Inkoon kunta inkoo@inkoo.fi

Kirkkonummen kunta kirkkonummen.kunta@kirkkonummi.fi

Siuntio siuntio@siuntio.fi

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry uusimaa@sll.fi

Tapiola Kanta-Häme - Uusimaa ry info@tapiolary.com

Keski- ja Pohjois-Uudenmaan Lintuharrastajat Apus ry honkala.juha@gmail.com

Lohjan lintutieteellinen yhdistys Hakki ry (Hakki) hakki@birdlife.fi

Natur och Miljö r.f. kansliet@naturochmiljo.fi

Suoritemaksu 316 €

Tämä asiakirja VARELY/2686/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/2686/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Aalto Tapio 19.09.2025 09:15

Esittelijä Ramstedt Robin 19.09.2025 09:08

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42069

Telefax: 029 56 42079

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.